

Schimmelinfectie bij Vuursalamander in onderzoek

In het Bunderbos is in november 2010 een bijzonder onderzoek aan de gang, zo laat boswachter Patrick Kloet weten. Vrijwilligers van RAVON en projectleider Annemarieke Spitzen speuren daar naar Vuursalamanders om vast te stellen of de dieren besmet zijn met de amfibieschimmel *Batrachochytrium dendrobatidis*. De Vuursalamander (*Salamandra salamandra*) komt in ons land alleen in Zuid-Limburg voor en vooral in de beekrijke hellingbossen van het Bunderbos. Onlangs is vastgesteld dat 4% van de amfibieën in Nederland en België besmet zijn met deze schimmel die de huid van geïnfecteerde salamanders, kikkers en padden aantast. De schimmel kan de ziekte chytridiomycose veroorzaken, waaraan dieren kunnen sterven. De verspreiding van de infectie heeft eerder elders op de wereld tot uitsterven van amfibieënsoorten geleid en een achteruitgang van vele andere soorten en de biodiversiteit als nasleep daarvan. Met de schimmel besmette dieren zijn nu in alle Nederlandse provincies gevonden; daarbij gaat het voornamelijk om dieren die geen duidelijke ziekteverschijnselen vertonen. Sterfgevallen door deze schimmel waren tot nu toe enkel bekend uit Zuid-Europa. In België is in september 2010 echter wel een dier gevonden dat aan de ziekte is gestorven, een Vroedmeesterpad. Omdat het aantal soorten dat bij een uitbreiding van de infectie ziek kan worden zo groot is en in ernstige gevallen wel 90 tot 100% van de dieren van een populatie kan sterven, is dit een zeer verontrustend bericht. Momenteel wordt onderzoek verricht naar de gevolgen van de schimmel op drie kwetsbare en beschermde soorten: Vuursalamander, Geelbuikvuurpad (*Bombina variegata*) en Vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*). Bij de Vuursalamanders die in het Bunderbos worden gevangen, strijkt men met een steriel wattenstaafje over de huid om het DNA van de schimmel te verzamelen. In het laboratorium kan dan gekeken worden of de salamanders de gevaarlijke schimmel hebben. Op het moment dat dit artikel wordt geschreven is de uitslag van de verzamelde monsters nog niet bekend. Via de website www.RAVON.nl kunt u het onderzoek volgen.

De Biesbosch – winterwijkplaats voor watervogels

Nooit eerder waren er in Nederland zoveel Grote zilverreigers (*Ardea alba*) bij elkaar als tijdens de periode van strenge vorst in de winter van 2009/2010 in Nationaal park de Biesbosch. Grote groepen van deze sierlijke spierwitte reiger zijn zelden te zien. De vogels gaan meestal in hun eentje op zoek naar

voedsel. Toen zijn echter behalve vele tienduizenden eenden en ganzen ruim 200 Grote zilverreigers in de open Biesboschkreken neergestreken omdat elders in Nederland veel water is dichtgevroren, ook de plassen in grote moerasgebieden. Allerlei watergebonden vogelsoorten zijn naar de Biesbosch gevlucht, sommige massaal. Er zijn daar toen zelden geziene aantallen geteld van soorten zoals Brandgans (30.000; *Branta leucopsis*), Smienten (15.000; *Anas penelope*) en Roerdomp (enige tientallen; *Botaurus stellaris*). Tienduizenden watervogels bij elkaar, dat geeft een spectaculair schouwspel. Misschien ook in deze winter? De Biesbosch biedt bij zware vorst dus enorm veel vogels een toevlucht en dat onderstreept de betekenis van dit Nationale Park en van de recente uitbreiding met aantakking op het riviersysteem. Doorstroming met 'boven'water zorgt ervoor dat veel water openblijft.

Strabrechtse heide na de brand

De brand van 4 juli 2010 was voor de natuur een enorme catastrofe: 75 ha heide en 75 ha bos is afgebrand, 10 % van de Strabrechtse heide. Boswachter Janneke de Groot vertelt: "Ook prachtige oude mierenhopen en de jeneverbesstruiken zijn we

kwijt. Van de 9 legels van de Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*) zijn slechts verschroeide resten teruggevonden. De vrouwtjes moeten mee zijn verbrand. Gruwelijk en betreurenswaardig die brand, maar toch: elk nadeel heeft zijn voordeel. In het brandgebied zijn al verschillende exemplaren van de Blauwvleugelsprinkhaan (*Oedipoda caerulea*) waargenomen, een soort van kale pioniersgebieden en randen van stuifzanden, en we verwachten dat we in de volgende jaren veel meer van zulke soorten zien." De paddenstoelenwerkgroep KNNV Helmond (Henk Lammers et al.) heeft er 20 zeldzame soorten paddenstoelen ontdekt waaronder soorten van brandplekken zoals Oliebolzwam (*Rhizina undulata*) en Houtskoolrechtertje (*Fayodia anthracobia*) die maar een keer eerder in Nederland is gevonden (in 1970). De Oliebolzwam verscheen vroeger vaak op brandplekken in het bos waar boswachters eerder een vuurtje hadden gestookt om daar koffie te

Landing Grote zilverreigers in Biesbosch

(foto: Thomas van der Es)

Strabrechtse heide afgebrand

(foto: Janneke de Groot)

drinken en heet daarom ook Koffievuurtjeszwam. Het zwart geblakerde landschap trok meteen veel belangstellenden. Paden en wegen waren bij de brandbestrijding geruïneerd maar Staatsbosbeheer zorgde snel voor provisorisch herstel. Het verbrande naaldbos is grotendeels gekapt – dit was deel van het Natura 2000 plan en is nu versneld gebeurd. Pijpenstrootje begint weer uit te lopen en het meest efficiënt is de vergrassing van de heide nú te bestrijden door meteen een extra schapenkudde met herder in te huren. De geplande bezuinigingen maken dat wellicht onmogelijk.